

Unieke reddingsactie voor de primula

- Bijzonder project voor bedreigde stengellose sleutelbloem
- Drentsche Aa-gebied proeftuin voor nieuwe aanpak

Door **Janna Zuiderveld**

Assen/Amsterdam Een bijzondere reddingsoperatie moet de stengellose sleutelbloem behoeden voor de dreigende ondergang. Deze *primula vulgaris* staat op het punt uit te sterven. De laatste drie inheemse populaties groeien in het Drentsche Aa-gebied, terwijl het daar voorheen geel zag van de primula's. Grotendeels door herinrichting van gebieden zijn bijna alle populaties verdwenen, aldus Yorike Hartman van Science4Nature.

"Ik heb begrepen dat zo'n zeventig, zeventig jaar geleden de mensen er in het voorjaar op uit trokken om de bloemen te plukken of zelfs planten uit te stekken. Dat was een soort traditie."

Omdat de drie overgebleven populaties erg klein zijn en ver uit elkaar liggen, is bestuiving tussen populaties moeilijk en ligt inteelt op de loer. Als er niks gebeurt, verdwijnt de soort in het wild. Hartman: "Een klein ongelukje, en er verdwijnt weer een populatie." De stengellose sleutelbloem kan 30 tot 40 jaar oud worden. De plant gedijt goed op ietwat vochtige plekken bij bosranden, houtwallen en aan de rand van struikgewas of slootkanten.

Door het verzamelen van zaad en middels handmatige kruisin-

gen moet de primula op tien nieuwe plekken in het Drentsche Aa-gebied verschijnen. Een deel van het verzamelde zaad is in 2012 uitgezaaid.

Het gaat om een test. "Een plek is geschikt als er in maart 2013 kieming optreedt. Op die plekken zaaien we dan het zaad van de handmatige kruisingen uit", vertelt Hartman namens Science4Nature, een organisatie van biologen en ecologen die haar werk verricht aan de Universiteit van Amsterdam. Voor het herstelproject, *Sleutel tot*

▲ *De primula vulgaris.*
Foto: Gerard Oostermeijer

Succes genoemd, sloegen Science4Nature, Werkgroep Florakartering Drenthe, Staatsbosbeheer en de provincie Drenthe de handen ineen.

Met de ingreep ontstaan nieuwe genetische variaties van de *primula vulgaris* en blijft het materiaal behouden. De plant kent twee bloemtypes: de langstijlige en kortstijlige. Die moeten elkaar kruisen voor een optimale zaadzetting. Van de een staan er meer dan van de ander. Door het project willen de biologen daar

evenwicht in brengen, legt Hartman uit. Zodat er van beide bloemtypes weer ongeveer evenveel groeien.

Veel meer soorten planten zijn kwetsbaar, aldus Yorike Hartman. "Het behoud van de stengellose sleutelbloem is een van onze eerste projecten. Deze aanpak is nieuw. De habitat, de natuurlijke leefomgeving, voldoet maar de soort kan er niet meer op reageren. In dit geval omdat die uit zichzelf niet genoeg zaadproductie kent. Dan heeft deze soort hulp nodig. Door onderzoek naar de verspreiding, voortplanting, demografie en genetische variatie kunnen we achterhalen waarom een soort zich niet herstelt. En vervolgens gerichte maatregelen nemen. Voor de primula kweken we

planten op in de kas. Daar doen we de kruisingen. Het zaad gebruiken we voor de herintroductie in het veld. Vervolgens laten we de natuur het werk doen."

Tuincentrum?

Het primula-project *Sleutel tot Succes* krijgt onder meer geld van de provincie Drenthe en het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa. Dat is niet genoeg. Yorike Hartman van Science4Nature vraagt zich af of tuincentra een bijdrage willen leveren. Immers, als de *primula vulgaris* uitsterft, verdwijnt de voorouder van de vele kleurrijke primula's die in het voorjaar in de tuincentra verkocht worden.